



בג"צ 179/17 - יאיר ביטון נ' שופט בית המשפט המחוזי בירושלים

בג"צ 179/17 - יאיר ביטון נ' שופט בית המשפט המחוזי בירושלים ואח'עליון

בג"צ 179/17

יאיר ביטון

נגד

1. שופט בית המשפט המחוזי בירושלים

2. מדינת ישראל

3. רונאל פישר

4. רות דוד

5. שי (ישעיהו) ברס

6. יוסף ואביב נחמיאס

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

[09.01.2017]

כבוד השופט י' דנציגר

כבוד השופטת ד' ברק-ארז

כבוד השופט מ' מזוז

עתירה למתן צו על תנאי וצו ביניים

בשם העותר:

עו"ד אסף גולן; עו"ד איתן פלג

פסק-דין

השופט מ' מזוז:

1. העותר הוא נאשם העומד לדין בבית המשפט המחוזי בירושלים במסגרת פרשה הידועה בציבור כ"פרשת רונאל פישר". כתב האישום שהוגש נגדו ונגד נאשמים נוספים מייחס לו עבירות של שיבוש מהלכי משפט וקבלת נכסים שהושגו בפשע. על פי הנטען בכתב האישום, העותר קיבל מסמכים מסווגים הנוגעים לחקירתו במשטרת ישראל מידי עורך דינו, רונאל פישר, נאשם 2 בכתב האישום (להלן: פישר), והשתמש במסמכים אלה בכוונה לשבש את חקירתו במשטרה.



2. במסגרת ההליך הפלילי המתנהל נגד העותר, נדרשה להעיד עדת המדינה שהייתה במועדים הרלבנטיים עובדת במשרדו של פישר. העותר התנגד לכך שעדותה של עדת המדינה בנוגע לענייניו תישמע, בטענה כי עניינים אלה חוסים תחת חיסיון עורך דין-לקוח. בית המשפט (כב' השופט מ' סובל) דחה את התנגדות העותר, וקבע כי חיסיון עורך דין-לקוח "לא נועד לשמש עיר מקלט ללקוח לבצע עבירות פליליות". עם זאת, לנוכח האפשרות שבסופו של ההליך ייקבע שהעותר לא עבר את העבירות המיוחסות לו, התיר בית המשפט למדינה לשאול את העדה שאלות רק אם היא תודיע מראש שהיא מעניקה חיסיון שימוש מוחלט הן בהליכים פליליים עתידיים והן בהליכי חקירה מפני כל דבר שייאמר בעדות. בדיון שהתקיים למחרת הודיעה המדינה כי היא נאלצת להסכים לחיסיון השימוש האמור, ואילו העותר הודיע כי בכוונתו להשיג על ההחלטה. לפיכך עיכב בית המשפט את ביצוע החלטתו והורה כי חקירתה הראשית של העדה תישמע רק ביום 9.1.2017.
3. נגד החלטה זו של בית המשפט המחוזי הגיש העותר ערר לבית משפט זה. ביום 2.1.2017 נדחה הערר על הסף (השופטת א' חיות). בהחלטה נקבע כי לא קיימת זכות ערעור על החלטת ביניים בהליך פלילי אלא אם כן נקבע הדבר בהוראה מפורשת בחוק. על כן, משלא הצביע העותר על הוראה המקנה לו זכות להשיג על החלטת בית המשפט המחוזי בעניינו בדרך של ערר, אין להידרש לערר שהוגש ודינו להידחות על הסף. כן הודגש כי ההליך הפלילי בעניינו של העותר ממשיך להתנהל וכי בסופו תעמוד לו זכות ערעור על הכרעת הדין, במסגרתה יוכל להשיג גם על ההחלטה של בית המשפט המחוזי, ככל שהדבר יידרש.
4. העותר לא השלים עם תוצאה זו, וביום 5.7.2017 הגיש את העתירה דנן לבית משפט זה בשבתו כבית משפט גבוה לצדק. במסגרת העתירה התבקש בית המשפט גם ליתן צו ביניים המעכב את שמיעת עדותה של עדת המדינה בבית המשפט המחוזי. בעתירה נטען, כי החלטת בית המשפט המחוזי להסיר בפועל חיסיון עורך דין-לקוח ניתנה בחוסר סמכות, שכן חיסיון עורך דין-לקוח הוא מוחלט ואין לבית משפט סמכות להסירו. כן נטען כי משמעותה של ההחלטה חורגת מעניינים של המתדיינים בהליך הספציפי ויש בה כדי להשפיע על עבודת עורכי הדין בכלל. עוד נטען, כי אם לא ידון בית משפט זה בעתירה כבר עתה, וזאת חרף העובדה שאין זכות ערר על ההחלטה לפי חוק, ייגרם לעותר נזק בלתי הפיך. העותר הדגיש כי לדידו מדובר במקרה חריג המצדיק את התערבותו של בית משפט זה בשבתו כבית משפט גבוה לצדק, כפי שנעשה בבג"ץ 11339/05 מדינת ישראל נ' בית המשפט המחוזי בבאר שבע, פ"ד סא(3) 93 (2006).
5. להשלמת התמונה יצוין, כי בהחלטה נפרדת מיום 8.1.2017 דחיתי את בקשת העותר למתן צו ביניים, וקבעתי כי החלטה בעתירה גופה תינתן בנפרד.
6. לאחר העיון הגעתי לכלל מסקנה כי דין העתירה להידחות על הסף.



7. כידוע, בהליך הפלילי בחר המחוקק שלא להקנות זכות להשיג על החלטות ביניים, בדרך של ערר או ערעור, למעט במקרים חריגים שנקבעו במפורש בחוק, ועל כן הדרך להשיג על החלטות אלה היא במסגרת ערעור על פסק הדין הסופי. מטעם זה, עתירה לבית המשפט הגבוה לצדק אינה יכולה לשמש "נתיב חלופי" לתקיפת החלטת ביניים בהליך פלילי לשם עקיפת הכלל השולל ערעור על החלטות ביניים בהליך פלילי, והיא תידחה על הסף. זאת, למעט במקרים חריגים שבחריגים - כאשר מדובר בשאלה שבסמכות (עניינית) היורדת לשורשו של ענין, או כשמדובר בענין מהותי ועקרוני אשר הכרעה מאוחרת בו עלולה להסב נזק בלתי הפיך (בג"ץ 398/83 אביטן נ' הרכב שלושה שופטים, פ"ד לז(3) 467 (1983); בג"ץ 583/87 הלפרין נ' סגן נשיא בית המשפט המחוזי בירושלים, פ"ד מא(4) 683 (1987); בג"ץ 11038/07 בן אריה נ' היועץ המשפטי לממשלה (13.2.2008); בג"ץ 1382/13 פלוני נ' בית המשפט המחוזי בחיפה (27.2.2013); בג"ץ 669/15 גריב נ' כבוד השופטת עינת רון (2.2.2015); ורבים זולתם).
8. בענייננו, כמצוין לעיל, העותר ערר נגד ההחלטה אך עררו נדחה על ידי בית משפט זה, תוך שהובהר לו כי המקום והזמן לבירור טענותיו הם בתום ההליך, במסגרת ערעור על הכרעת הדין, בגדרו יוכל להשיג גם על ההחלטה של בית המשפט המחוזי, ככל שהדבר יידרש. אלא משנדחה העותר בדלת הראשית מבקש הוא להכנס בדלת האחורית.
9. המקרה שלפנינו, חרף טענות העותר, אינו נופל לגדר המקרים החריגים כאמור המצדיקים כי בית המשפט הגבוה לצדק יזקק לעתירה התוקפת החלטת ביניים בהליך פלילי. בית המשפט המחוזי קבע בהחלטתו מושא העתירה כי במקרה דנן לא חל חיסיון עורך דין-לקוח לנוכח תכלית החיסיון, ולא כי יש להסירו, כפי שנטען בעתירה, וממילא אין מדובר בהחלטה החורגת לכאורה מסמכות. חיסיון עורך דין-לקוח הוא אמנם "מוחלט", אך אין הוא חל על כל ענין שנדון בין עורך דין לבין לקוחו או על כל מסמך שהוחלף ביניהם, אלא רק על דברים ומסמכים שיש להם "קשר עניני לשירות המקצועי שניתן על ידי עורך הדין ללקוח" (סעיף 48 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971); וברי כי מעשים פליליים אינם מקיימים כל קשר ענייני כאמור. חיסיון עורך דין-לקוח לא נועד לשמש "עיר מקלט" ולאפשר ביצוען של עבירות, ואין כל קושי בקביעת בית משפט הדן בהליך פלילי כי בנסיבות שלפניו, בהן הקשר בין עורך הדין ללקוחו היה מצוי לכאורה בתחום הפלילי, לא חל החיסיון (ע"פ 670/80 אבוהצירא נ' מדינת ישראל, פ"ד לה(3) 681, 692 (1981); וראו גם דבריה של השופטת (כתוארה אז) מ' נאור בבג"ץ 1437/02 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' השר לביטחון פנים, פ"ד נח(2) 746-754 (2004)).
10. זאת ועוד, אין לקבל את טענת העותר לפיה אם לא תיבחן החלטה זו כבר בשלב זה, ייגרם לו נזק בלתי הפיך. מעבר לכך שהטענה לא הוסברה כלל ועיקר ולא ברור מהו הנזק הבלתי הפיך שייגרם לעותר, דומה כי אין הטענה עומדת במבחן המציאות, שכן בית המשפט לא התעלם מהאפשרות שבסופו של דבר יימצא כי הדברים שנאמרו בעדות חוסים תחת חיסיון עורך דין-לקוח (ככל שהעותר יזוכה בסופו של דבר מהעבירות המיוחסות לו), ולפיכך הורה, בהסכמת המדינה, על "חיסיון שימוש", היינו כי הדברים שייאמרו על ידי העדה בעדותה בעניינו של העותר ישמשו את התביעה רק בהליך הנדון, ולא בכל הליך חקירתי או פלילי אחר. ומאידך, ככל שיתברר שהדברים שאמרה העדה אכן אינם חוסים תחת חיסיון עורך דין-לקוח, ממילא לא נגרם לעותר כל נזק.
11. בכל מקרה, בסופו של ההליך ייוודע האם היה מקום לקבוע כי לא חל חיסיון עורך דין-לקוח, וככל שיוגש ערעור על הכרעת הדין, תוכל גם ערכאת הערעור להידרש לענין, הכול בבוא העת.
12. סוף דבר: דין העתירה להידחות על הסף. כיוון שלא התבקשה תגובה, אין צו להוצאות.

ניתן היום, י"א בטבת התשע"ז (9.1.2017).